

## **La tragèdia espanyola. El terrorisme barceloní és policial. El terrorisme és una política dinàstica contra Catalunya.**

Article de Joan Comorera publicat a *La Vanguardia*, 22 de juliol de 1923 <sup>(1)</sup>.  
Traducció del castellà de Josep Estruch i Traité.

No fa gaires dies *La Vanguardia* va publicar un paràgraf d'un discurs pronunciat per un diputat republicà a la cambra espanyola, que denunciava la policia del rei més simpàtic del món com a organitzadora i sostenidora del vergonyós terrorisme barceloní.

Encara que aquelles paraules no haguessin vingut a aclarir una situació fosca, l'objectiva, imparcial observació del trist fenomen ens conduïa a la mateixa conclusió: el terrorisme barceloní és policial.

### **Dues èpoques terroristes**

A principis de segle. Als anys 1905-1908, Barcelona va patir una sagnant campanya terrorista: van esclatar moltes bombes que van matar gran quantitat de pacífics ciutadans, de tota edat i sexe.

Bombes anarquistes, com es proclamava a Espanya i a l'estranger? No. Bombes policials.

Un anarquista de debò no posa bombes al carrer. És un home de passió que creu equivocadament que realitza una acció humanitària sacrificant determinats personatges que per raons polítiques i socials del moment sobresurten amb els colors ombrívols de la repressió ordenada per ells o realitzada sota la seva responsabilitat. Un atemptat anarquista té la seva ideologia que permet definir-lo infal·liblement en una successió d'atemptats.

Aquest comprovació d'ordre especulatiu, per si no fos prou a certes consciències, està plenament corroborada pels fets.

Escassos eren els dies en què no esclataven bombes als punts més cèntrics i concorreguts de Barcelona, sense que la policia fes res per posar fi a les audàcies dels bandolers.

---

<sup>(1)</sup> *La Vanguardia*, era l'òrgan oficial del Partit Socialista Argentí, del qual, Joan Comorera, arribaria a ser redactor en cap.

Tant es va allargar aquesta situació denigrant que el comerç barceloní es va organitzar per contractar un cèlebre detectiu anglès, que al cap de poc d'estudiar els fets sobre el terreny va dir: «Si em deixen treballar, en una hora acabo tot això. Sé qui són els terroristes, sé on està l'organització central dels terroristes: a la jefatura de policia.»

No el van deixar treballar tranquil. Al cap de pocs dies el detectiu anglès va ser embarcat cap a Londres i les bombes van continuar la seva destrucció.

És clar que la policia omplia les presons. Però amb treballadors honestos, delinqüents per la seva consciència, i, que per la seva rectitud de conducta, la claredat de les seves idees molestava els organitzadors de la sinistra campanya.

Finalment, un policia «del carrer», d'uniforme, un d'aquests infeliços que formen número i desconeixen les «*altes*» operacions político-socials dels seus superiors, va detenir una vella en l'instant mateix que posava una bomba a la porta d'una casa d'inquilins.

La trama estava descoberta i la policia no va poder tirar terra sobre l'afer. La vella era la mare dels germans Rull.

Es va fer el procés. Rull, el gran i cap de la família terrorista, declarava de forma enigmàtica i no negava que la seva tranquil·litat era completa, perquè «tenia a favor seu grans falques»... Tot d'una, Rull, l'home que posseïa el secret, va ser penjat.

Qui era Rull? Un confident de la policia. Ell, la seva mare i el seu germà estaven a sou de la policia... Altrament, abans de la prova oficial, aquest era el secret esbombat per tota la ciutat comtal.

1917-1923. A mitjan 1917 comença la nova campanya terrorista.

En la seva primera fase prové de l'estranger, d'Alemanya. El seu organitzador va ser l'anomenat baró Koenig. Les bandes de Koenig tenien la missió d'assassinar els industrials que fabricaven municions per als aliats i de sembrar el pànic entre els obrers matant-ne alguns amb l'objecte d'imposar un boicot forçat a les fàbriques dels esmentats industrials. Molts patrons i obrers van caure, algunes fàbriques van ser volades.

Quina actitud va tenir la policia? De complaença, perquè la monarquia era netament germanòfila, i de complicitat.

De complicitat, hem dit, i ho demostrarem.

Un dels caps de l'organització Koenig era Bravo Portillo, inspector de policia (equivalent allà a comissari), Barcelona odiava profundament Bravo Portillo, perquè el sabia pervers còmplice de lladres, espia i sanguinari: obrer que queia a les seves mans sofria tota la llei de martiris.

Un cert dia, Solidaritat Obrera, òrgan de la confederació nacional de treballadors, va publicar el facsímil, dipositat l'original al jutjat, d'un document del qual es deduïa clarament que dos vaixells espanyols havien estat enfonsats per un submarí alemany gràcies a les instruccions del policia-espia; Solidaritat Obrera va continuar la seva campanya i una a una van desfilar totes les terribles fetes del bòfia. Tanmateix, Bravo Portillo va continuar al seu lloc; ningú el va molestar. Tant de cinisme va commoure la ciutat a tal extrem que el govern es va decidir a «intervenir»: Bravo Portillo va ser empresonat, posat poc després en llibertat i portat a Madrid... i encara no al cap de dos mesos tornava a Barcelona a ocupar el seu lloc i encara hi continuaria si no l'hagués tret del mig una bala benefactora, festejada sorollosament a tot Barcelona, sense distinció de classes.

Va acabar la guerra i les bandes a sou d'alemany van continuar la seva acció... però a sou de la policia.

I s'organitzà la segona cacera de l'obrer. En cauen centenars, assassinats en ple dia i als carrers de la ciutat, uns, a les carreteres que recorrien emmanillats, altres.

S'inaugura el regnat dels pistolers.

Pistolers «rojos»? No. Pistolers policials.

Si aquests pistolers fossin «*rojos*» com sistemàticament afirmen certes, per no dir totes, agències telegràfiques, que deuen saber el color i el pes dels fons secrets amuntegats en l'anomenat «fons de rèptils», el seu domini hauria estat efímer. Ningú pot sostenir que una ciutat amb més d'un milió d'habitants, saturada de forces policials, sigui presa permanent d'alguns bandits, si aquests

bandits no compten amb el suport de la policia, o no figuren en les seves pròpies files. Que en el decurs d'aquests anys també han caigut alguns patrons? Res més cert. Però, deixant de costat aquells burgesos de menor quantia assassinats per la mateixa organització policial «per despistar», ¿no és lògic que les organitzacions obreres, tractades a sang i a foc, acorralades; que els treballadors, perseguits com a gossos, reaccionessin de tant en tant en la forma violenta imposada pels de dalt?

La violència crida la violència, sentència ja vulgar de tan matemàtica.

El terrorisme va assolir el seu màxim de potència sota la governació del funest general Martínez Anido, un de tants favorits del rei de la simpatia.

En el seu temps es van crear, a part de les ja existents, les bandes de pistolers anomenades «*requetés*», i per enganyar el ingenu es declararen defensors del pretendent Jaime de Borbón, ja que no rei d'Espanya, rei màxim dels cabarets parisencs.

L'òrgan d'aquests «*requetés*», un setmanari clandestí, perquè no hi consta l'adreça ni el peu d'impremta, és l'òrgan dels assassins i va a càrrec seu indicar als pistolers les seves futures víctimes.

Arran de «Protesta» ja que així es titula el pasquí, llegim un manifest adreçat a la Lliga dels Drets de l'Home, de París: «És un diari sense peu d'impremta ni adreça que té el costum de publicar retrats facilitats pel cap de la policia barcelonina, per cridar sobre els individus fotografiats l'odi de les bandes armades per la policia.»

Per altra banda, en una carta particular d'un amic estimat, d'un company, un dels més nobles i actius socialistes de Catalunya, es llegeix: «"Protesta" és l'òrgan del "requeté", del grup terrorista organitzat per Martínez Anido; els retrats que publica –com es pot veure– són trets del fitxer antropomètric de la policia.» (...)

### ***És una política dinàstica contra Catalunya.***

Sí, aquest és el perquè de la permanent acció terrorista de la policia barcelonina.

I les proves abunden.

L'odi de la dinastia borbònica a Catalunya va començar amb el primer rei borbó, perquè Felip V va haver de sotmetre-la a la força, mitjançant una guerra llarga i sagnant.

Aquest odi de família ha anat augmentant amb el temps fins a fer-se implacable ara.

No perdona a Catalunya la seva permanent inquietud espiritual.

La monarquia espanyola descansa sobre les masses gregàries de l'Espanya central. I les seves hores d'inquietud sonen sempre a Catalunya, la consciència cívica de la qual és superior a la de la resta d'Espanya, potser perquè rep directament la influència francesa, o per raons profundes de caràcter se subleva constantment: vibra en perpètua rebel·lia contra la ignomínia de la política espanyola. Catalunya és la pedra que cau en el bassal de granotes. I les granotes no perdonen a qui pertorba el seu idiotisme raucador.

(...)